

Божанска Досетка

Божанска Досетка – Божја Досетка јесте оно што стоји до Божанског Сећања. Божанско Сећање је уствари Божје памћење, а то је оно што долази из Божје Памети. Вечнаја Памајат јесте молитва која призива да се обитава у Вечном Памћењу тј. у Вечној Памети. Исто тако молитва која почиње речима: Помени Господе слуге твоје, односи се на то Божје памћење. Али у речи По–Мени имамо садржану, у другом делу, заменицу првог лица јединине у дативу. Дакле, По–Мени јесте По одређеној Личност и тиме нам се открива да Божја памет и Божје памћење није ништа друго него сама Личност Божја. Из те Божанске личнопамћености произилази и оно што је Досетка, јер Досетка је оно што је До Себе и ка Себи. Дакле, до Личности и ка Личности. Самим тим Божанска Досетка јесте енергија Бога која се излива из Његове Личности.

Питамо се како она делује? Како Божанска Досетка врши своје чинодејствовање према људском роду, према човеку који има боголику памет? Сам Господ је разоткрио то деловање речима: Дух дише где хоће, и глас његов чујеш, а не знаш одкуда долази и куда иде (Јн. 3, 8). Дакле, надахнуће Духа не може бити ограничено никакавим предусловима. Ипак, се питамо зашто Бог то надахнуће некада даје баш незнабошцима у односу на побожне и верне? Па, баш из разлога одбаченога камена који је постао угаони (Пс. 118, 22). Врло често побожни и верни постану надмени и почињу да се надимају над незнабошцима. Бог тада обара њихову надменост дајући некада предност незнабошцима. Бог због гордости побожних и верних своју поруку пројављује кроз незнабожачке личности које су подједнако његова творевина као и побожни. Али то не значи да Бог подстиче незнабоштво, већ га само богопромисаоно користи зарад отржењења побожних. Иначе, Реч Божја је у Откривењу Јовановом разоткрила каква ће судбина незнабоштва бити: "И из уста његовијех изиђе мач оштар, да њиме побије незнабошце; и он ће их пасти са палицом гвозденом, и он гази вина срдње и гњева Бога сведржитеља" (Откр. 19, 15). И мудросна књига Псалама саопштава, с друге стране да: "Праведници ће наслиједити земљу, и живијеће на њој довијека" (Пс. 37, 29). Обе ове поруке нам говоре да ће у будућим временима незнабоштво нестати и да ће само праведници постојати. Та епоха праведништва у будућности биће потребна због тога што Господ хоће од људи да направи сараднике који ће учествовати у домостроју свеспасења, а да би се то извршило потребан је одређени, Богом прописани, број литургијских циклуса који ће у једној свеопштој литургији богосараднички извршити домострој спасења за свакога човека. Бог зна како и на који начин ће то бити.

Реч Господња нам је открила и Ко јесте тај камен угаони: "Тако дакле више нијесте туђи и дошљаци, него живите са светима и домаћи сте Богу. Назидани

на темељу апостола и пророка, гдје је камен од угла сам Исус Христос; На коме сва грађевина састављена расте за цркву свету у Господу" (Еф. 2, 19–21). Тако да и Божанска Досетка присутна у оном незнабожачком, као одбаченом, јесте опет сам Господ Бог Сведржитељ.

Божја Досетка као енергија Божја, по откривености једнога од Тројице, дише где хоће и наступа како хоће, тако да она делује у свим правцима на начин како хоће. И кроз историју Божанска Досетка је непрестано деловала. Врло често гостопримци Божје Досетке нису се питали о томе шта и ко их је посетио, али на основу њихових објава, открића и изума јасно видимо то присуство Божанске Досетке – нечега што им је "пало на памет". И те људе обично називамо "генијалцима".

Божанска Досетка произилази из Господњег Знања на безбројне начине и има многоструке путање и смерове.

Да би смо приложили одређену слику Божанске Досетке морамо посегнути за одређеним примером из богонадахнутог Писма. За то ће нам послужити један приказ из Петокњижја Мојсијевог. То је прича о Веселеилу:

"И рече Господ Мојсију говорећи: Гле, позвах по имену Веселеила сина Урије сина Орова од племена Јудина. И напуних га духа светог, мудрости и разума и знања и сваке вјештине, да вјешто измишља како се што може начинити од злата и од сребра и од мједи, да умије резати камење и укивати, да умије тесати дрво, и сваки посао радити. И ево удружих с њим Елијава сина Ахисамахова од племена Данова, и свакому вјештом човјеку у срце дадох вјештину да израде све што сам ти заповједио. Шатор од састанка, и ковчег за свједочанство и заклопац на њ, и све справе у шатору, и сто и справе његове, и свијетњак чисти са свијем справама његовијем, и олтар кадиони, и олтар за жртву паљеницу са свијем справама његовијем, и умиваоницу и подножје њезино, и хаљине службене и свете хаљине Арону свештенику и хаљине синовима његовијем, да врше службу свештеничку, и уље помазања, и кад мирисни за светињу. Све нека начине онако како сам ти заповједио" (2 Мој. 31, 11); "Тада рече Мојсије синовима Израилевим: видите, Господ позва по имену Веселеила сина Урије сина Орова од племена Јудина, и напуни га духа Божијега, мудрости, разума и знања и вјештине за сваки посао, да вјешто измишља како се што ради од злата и од сребра и од мједи, да умије резати камење и укивати, да умије тесати дрво и радити сваки посао врло вјешто. И даде му у срце, њему и Елијаву сину Ахисамахову од племена Данова, да могу учити друге. Напуни их вјештине да раде сваки посао, да кују, тешу, везу, и ткају порфиру, скерлет, црвац и танко платно, и да раде свакојаке послове вјешто измишљајући" (2 Мој. 35, 30–35).

"И стаде радити Веселеило и Елијав и сви људи вјешти, којима бјеше Господ дао мудрост и разум да умију радити сваки посао за службу у светињи, и све

што је заповједио Господ. И позва Мојсије Веселеила и Елијава и све људе вјеште, којима Господ даде мудрост у срце, које год подиже срце њихово да дођу да раде тај посао. И узеше од Мојсија све прилоге, које донесоше синови Израилјеви да се уради дјело за службу у светињи. Али још доношаху к њему драговољне прилоге свако јутро. Тада дођоше сви вјешти људи, који рађаху дјело за светињу, сваки од својега посла, који рађаху" (2 Мој. 36, 1–4).

"И начини Веселеило ковчег од дрвета ситима, два и по лакта дуг и подруг лакта широк и подруг лакта висок. И покова га чистијем златом изнутра и споља; и начини му златан вијенац унаоколо. И сали му четири биочуга од злата на четири угла његова: два биочуга с једне стране а два с друге. И начини полуге од дрвета ситима, и окова их златом. И провуче полуге кроз биочуге с обје стране ковчегу, да се може носити ковчег. И начини заклопац од чистог злата, у дужину од два и по лакта, а у ширину од подруг лакта. И начини два херувима од злата, једноставне начини их, на два краја заклопцу, једнога херувима на крају одовуд, а другога херувима на крају одонуд; заклопцу на оба краја начини херувиме. И у херувима бјеху крила раширена у вис, и заклањаху крилима својим заклопац, и лицем бјеху окренути један другом, и гледаху према заклопцу херувими. И начини сто од дрвета ситима, у дужину од два лакта а у ширину од лакта, и од подруг лакта у висину. И покова га чистим златом, и начини му вијенац златан унаоколо. И начини му оплату с подланице унаоколо, и начини вијенац златан уз оплату унаоколо. И сали му четири биочуга од злата, и метну биочуге на четири угла, који му бијаху на четири ноге. Према оплати бијаху биочузи, а у њима полуге, да се може носити сто. А полуге начини од дрвета ситима, и окова их златом, да се може носити сто. И начини од чистог злата посуђе што се меће на сто: здјеле и чаше и кутлиће и виједра, којим ће се прељевати. И начини свијетњак од чистог злата, једноставан начини свијетњак; ступ му и гране, чашице и јабуке и цвјетови излажаху из њега. Шест грана излажаху му са страна; три гране свијетњака с једне стране а три гране свијетњака с друге стране; три чашице као бадем на једној грани и јабука и цвијет, а три чашице као бадем на другој грани и јабука и цвијет; тако на свијех шест грана које излажаху из свијетњака. А на самом свијетњаку бјеху четири чашице као бадем са својим јабукама и цвјетовима, једна јабука бјеше под двије гране из њега, и једна јабука под друге двије гране из њега, и једна јабука под друге двије гране из њега; тако под шест грана које излажаху из њега. Јабуке њихове и гране им излажаху из њега, све бјеше од чистог злата једноставно. И начини му седам жижака и усекаче и спремице за гар од чистог злата. Од таланта чистог злата начини га са свијем справама његовијем. И начини олтар кадиони од дрвета ситима у дужину од једнога лакта, и у ширину од једнога лакта, четвороугласт, и од два лакта у висину; из њега излажаху му рогови. И покова га чистијем златом озго и са стране унаоколо, и рокове; и начини му

вијенац од злата унаоколо. И два биочуга од злата начини му испод вијенца на два угла његова с обје стране, да у њима стоје полуге да се може носити о њима. А полуге начини од дрвета ситима, и окова их златом. И начини уље за свето помазање и чисти кад мирисни вјештином апотекарском" (2. Мој. 37, 1–29). "А Веселеило син Урије сина Орова од племена Јудина начини све то што заповједи Господ Мојсију, и с њим Елијав син Ахисамахов од племена Данова, дрводјела и вјешт ткати и вести по порфири, по скерлету, по црвцу и по танком платну" (2. Мој. 38, 22–23).

Из ових детаљних описа написаних у другој књизи Мојсијевој видимо прецизне приказе техничко–технолошких способности које су имали људи које је Господ изабрао и даривао тим способностима. А како су они те способности и дарове стекли? Књига нам каже да су их стекли Божјим Духом. Свети Дух Божји дао им је и мудрост и знање и разум и сваку вештину. Тиме видимо одакле је извориште сваког измумитељства и проналазаштва. Оно долази из Духа Светога Божјег, односно богонадахнућем. То називају инспирацијом, али битан је доживљај делатног решавања Господњим Знањем Божанске Досетке. Наиме, књига Мојсијева нам објашњава непосредно даривање Духа Светога даровима знања, мудрости и разума. Веселеило и његов сарадник Елијав су постали и они који "могу учити друге" свим вештинама које су стекли, а које су добили печатом дара Духа Светога. Они су се напунили Духа Божјег – знања, мудрости, разума, вештине. А тиме су се напунили и науком Божјег Духа која их је направила и учитељима других и они су их учили свим вештинама које су стекли даром Божјег Духа.

Још увек, кроз пример Веселеила, сагледавамо на унутрашњем плану Божанску Досетку као крајње произвољење Господњег Знања. Мојсије бележи да напуњеност духа Божјег јесте, поред мудрости и разума, и напуњеност духа Божјег – знања. Тако да и Мојсије на један слојевит начин указује на то да је Божанска Досетка произвољење Господњег Знања. Јер ови вешторукотворци (техничари) јесу све те вештине стекли Господњим Знањем. Дух Божји их је напунио, поред мудрости и разума, и Господњим Знањем и тада су они своју делатност усмерили на вештотворство да би кроз то вештотворство успоставили, колико је то старозаветницима било могуће, однос с Богом, сајединство с Богом. То су и радили по упуствима Господњег Знања.

Вештина сама по себи није циљ. Она је само начин, средство да би се ушло у славу и радост Господа свога. Зато је Господ и даривао људе вештином, да би их приближио себи, да би постигли ту богоциљаност. Већ смо поменули да је тај Угаони Камен, та Стена која их је водила кроз Пустињу био Христос–Богочовек. И зато их је он на много начина приближавао Себи. Вештина је била само један од тих начина. Вешторукци (техничари) јесу богоизабраници који су призвани да изврше одређени Божји задатак. А тај Господњим Знањем предат задатак је

да кроз вештину привуку и приближе остале Господњем Знању. У томе је смисао њихове "генијалности". Зато "генијалци" добијају те количнике Божанске Досетке кроз Господње Знање. Говорећи о смислу проналазаштва и изумитељства, један од даропримаца Господњег Знања кроз Божанску Досетку, Никола Тесла примећује:

"Напредак и развој човека битно зависе од изумитељског дара. Он је најважнији производ човековог стваралачког ума. Његов крајњи циљ је потпуна превласт ума над материјалним светом и овладавање природним силама за потребе људи. То је тежак задатак за изумитеља, кога врло често погрешно схватају и не признају. Али он налази огромну надокнаду у задовољству које произлази из његове моћи и осећања да он припада класи изузетно привилегованих људи, без којих би човечанство одавно ишчезло у љутој борби против немилосрдних сила природе."¹

Овим исказом Тесла указује на тај сотериолошки смисао постојања изумитеља и вешторуких проналазача. Они имају богодани спаситељски смисао. А видели смо у књизи Мојсијевој како они задобијају ту вешторуку даровитост. Зато ћемо посегнути за једним примером који је описан много векова касније. А описао га је један српски полихистор – Милутин Миланковић. Он је описао процес како је код њега настало откриће које се тицало календарског питања.

"Када се научник нађе пред новим проблемом, са њиме се дешава исто оно што и са ловачким псом када овај нађуши дивљачи. Ви сте ми, драга пријатељице, много и живо причали о Вашем ловачком псу спри-у, који се својим потпуним именом зове еспри. Не само тим својим називом него и целом својом природом личи он на дух научника. Ово моје мишљење саопштавам само Вама. Не дај Боже да за њега дознају научници који верују да им дух има крила. Песницима част и поштовање; њихов дух сме узјашити на пегаза ако се овај не одритне, али мисли научника морају ићи пешке, јер не смеју изгубити чврсто тле под ногама. Оне иду корак по корак. Колико сам пута посматрао то пешачење научника и проучавао га. Видео сам их свакојаким: лаког и грациозног корака, тешког но сигурног хода, плашљивог и непоузданог корака; има их који стално посрћу. Посматрао сам такве који скачу као мајмуни са гране на грану, а нигде се не скрасе, оне који се удобно шетају само по равним и добро утрвеним путовима, опрезне који стају корак по корак у стопе својих претходника као да газе кроз дубоко блато. Има их болешљивих који пате од реуматизма у ногама и служе се штакама, а видео сам и такве који се клате горе-доле на дрвеном коњу а верују, као деца да путују далеко, далеко. Тако Вам, драга моја пријатељице, дух научника личи, по разноликости свога хода, на некакву животињу, а да је та животиња сродна ловачком псу, то доказује неопходност њеног њуха. Дух научника мора имати способност да намирише

¹ Никола Тесла: Моји изуми, ГРАМАТИК, 2003, стр. 5

нове проблеме, као што ловачки пас нањуши дивљач. Иначе не вреди. Има додуше таквих научника којима дух има добро развијене ноге, може да хода дуго и далеко, а да се не замори, али ће проћи на два корака поред цбуна где се крије дивљач и неће је приметити. А то зато што нема носа. Власници таквог духа могу се врло корисно употребити у научном раду као рабације, јер се њихов дух даде упрегнути у кола, али они нису створени за лов. Прави научнички дух мора бити сличан Вашем сприу. Да ли он има и реп, то још нисам могао да докучим.

И ја имам, вероватно, таквог сприа у глави, иначе ваљда не бих био професор Универзитета и члан Академије, а то доказује и овај догађај.

Онога јутра када сам формулисао свој календарски проблем, моје мисли одлетеше далеко од мене. То се показало већ при мом првом дневном послу: при бријању исекох свој образ у четири разна правца. При доручку сасух чај у дозу за шећер. Када сам се иза тога одвезао са митрополитом у Фанар, ја не приметих да смо ударили другим путем но обично, када ме на вече запита наш посланик о чему смо онде већали, ја му не знадох одговорити, нити могах задовољити љубопитство његове госпође какав је онде био мени тога дана.

Све је то било због тога што је мој спри одјурио тога дана у лов за оном астрономском дивљачи. То његово одсуство доказује јасно његову егзистенцију, но још више његово присуство. Јер на вече тога дана, када сам се повукао у своју собу, мој спри се вратио из лова, али без плена, са испруженим језиком. Ја сам се стидео, очајавао, беснео. Прикучити се решењу великог проблема, а не наћи га; наићи на крупну дивљач, а не уловити је; цилитнут се, не погодит' циља. Тешити се будућношћу, било је бесмислено, јер за два дана морали су конгресу бити поднесени сви предлози о календарском питању.

Покушао сам поново да размишљам и напрегао све мишиће у мозгу, али узалуд, мој спри је лежао опружен и није могао да се макне.

Но добра природа побринула се за своје створове. Када нас разум изневери, онда ступа у акцију животињски инстинкт. То је било и са мном. Мој поглед се баш тада био закахио, сам од себе о једно округло асталче моје собе, на којем су лежале разноврсне луле и чибуци, од црвене земље, стиве и шимшира, а и једна оригинална цариградска наргила са дугачким цревом. Све су то били поклони које сам наменио својим пријатељима, међу које убрајам и самога себе. И гомила сваковрсног дувана, попуњавала је овај пушачки арсенал. Из ходника замириса фина турска кава коју служитељ пронесе поред мојих врата за неког од гостију.

Мене заголица грло и нос и прохте ми се да се напијем каве и напушим дувана као какав турски паша. То сам и радио.

Са димом дувана и мирисом каве излетеше кроз отворени прозор стид, очајање и бес. Ја осетих како ми крв струји живље по жилама, мисли буде у

мозгу, а самопоуздање у срцу. После треће луле и четврте кафе диже се мој спри на ноге и протегли се. То сам јасно осетио јасније када је застригао ушима и затреперио ноздрвама. Нањушио је опет дивљач! Он задрхта по целом телу и одлете као стрела у шуму коју је данас узалудно прокрстарио.

При угашеној електричној светлости, са затвореним очима, заваљен у наслоњачу, пратио сам тај лов. Када ловачки пас јури за дивљачи, онда сви делови његова тела, сваки његов мишић, очи, уши, нос, грло и зуби, постају искључиво органи лова. И мој цео интелект то је постао. Мој спри је јурио из све своје снаге, провлачио се хитро кроз најгушћи математски шипраг, прескакао поноре; савлађивао све, препреке које га данас ометоше у лову. Осећао сам јасно како се приближујемо плену, већ сам чуо његов трк, па онда његово уморно дактање. Мени нешто шкљоцну у глави, мој спри залаја, скочи на плен и зграби га за врат."²

Ова последња реченица разоткрива читав процес. "Нешто шкљоцну у глави", јесте на један непосредан начин показан метод који дочарава оно што зовемо Божанском Досетком. То се дешава одједном, непосредним озарењем. То је та Божанска Досетка која "пада на памет" човеку. Она долази и као решење и као откриће. То је Божанско подсећање човека на решење. Бог га подсети на оно што је важно. Он га и подсети и посети. Божанска Досетка је Божја посета човека.

Божанска Досетка делује у свим правцима и где она хоће и како хоће. Напоменули смо да Божанска Досетка произилази из Господњег Знања на безбројне начине и многоструким путевима. Опис Веселеила јесте приказ који показује од кога долази Божанска Досетка. Она долази из Господњег Знања. Када смо писали о Миланковићу добили смо и опис како. Тесла је то описао на овај начин:

"Било ми је дванаестак година када сам успео снагом воље да одагнам слику из своје маште али никада нисам могао да контролишем блеске светлости на које сам већ скренуо пажњу. Они су вероватно моје најчудније и необјашњиво искуство. Обично су се појављивали када сам био у некој опасности или невољи или када сам био врло усхићен. Понекад сам видео како је све око мене испуњено пламеним језичцима. Уместо да се смањује, њихов интензитет је временом постајао све јачи и чини се да је достигао свој максимум када сам имао око двадесет и пет година. Када сам боравио у Паризу 1883. године, један угледни француски фабрикант ме је позвао у лов, и ја сам прихватио његов позив. Дуго сам био везан за фабрику и свеж ваздух ме је дивно окрепио. Вративши се у град те вечери имао сам осећај да ми мозак гори. Видео сам светлост у којој као да је било мало Сунце и целу ноћ сам провео стављајући

² КРОЗ ВАСИОНУ И ВЕКОВЕ ЈЕДНА АСТРОНОМИЈА ЗА СВАКОГА, Написао МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ, ЈУГОИСТОК, ГРАФИЧКИ УМЕТНИЧКИ ЗАВОД "ПЛАНЕТА", у Београду 1943, стр. 89 – 91

хладне облоге на своју измучену главу. Коначно су се учесталост и снага блескова смањиле али је требало дуже од три недеље да се потпуно смире. Када ми је други пут био упућен позив одговор је био изричито НЕ!"³

Видимо да Тесла некако објашњава то још присније и поунутреније у односу на Миланковића. То су Пламени Језичци и Мало Сунце. Пламени Језичци јесу представа Духа Светога, јер је тако Дух Свети сишао на апостоле. Тесла је био окружен овим Пламеним Језичцима. Јасан показатељ и јасан нацрт Божанске Досетке Господњег Знања на најнепосреднији начин приказан. То је она потврда која нам долази још од Веселеила и његових сарадника. Напуњеност Божјим Духом.

На примеру Архимеда (287 п.н.е. – 212 п.н.е.) можемо сагледати како је деловање Божанске Досетке у правцу незнабошаца. Архимед је добио задатак од краља Сиракузе Хијерона да одреди да ли у златној круни има сребра. Архимед није могао лако да реши овај проблем. Када је отишао у купатило при уласку у воду у тренутку је сагледао да се ниво воде подиже. У том тренутку дошао је до решења – закона специфичне тежине. Кроз Сиракузу је трчао го из купатила вичући Еурека – Пронашао сам! Тако је дошао Божанском Досетком до решења. Божанско подсећање га је подсетило на решење. Архимед је незнабожац и он свакако није знао да Господње Знање дише где хоће и није знао глас његов одкуда долази и куда иде. То није случај са Веселеилом, Миланковићем и Теслом. Јер и Миланковић записује:

" 'Са свог обитавалишта, завитланог вековним вихором, открио је човек, тај сићушни створ, законе које слуша цела васиона, упознао је кретање звезда и њихову судбину.'

Значи да је дух оног сићушног створења ипак нешто више, нешто што стоји изнад мртве материје. Назовите га божанском искром, па ћете лако разумети како наука испитује историју Земље."⁴

Указујући на извор Божанске Искре, Миланковић јасно показује одакле долазе у човеку открића било научна, била каква друга. И Веселеило и Миланковић и Тесла прецизно знају одакле долази Божанска Досетка и Божанско подсећање. Оно долази из и кроз Господње Знање.

Многоструки и безбројни начини долажења до решења и открића Божанском Досетком кроз Господње Знање, поред овог непосредног, стоје у многим сликама и облицима пред нашим очима. Посредни начини Божанске Досетке – на пример Архимед је узвикнуо Еурека! – Пронашао сам! када је открио како да измери запремину. Пи Шенг и Цаи Лун су кинески мирно и сталожено дошли до открића штампарске машине и хартије. Ђордано Бруно и

³ Никола Тесла: Моји изуми, Београд, Граматик, 2003, стр. 19–20

⁴ КРОЗ ВАСИОНУ И ВЕКОВЕ ЈЕДНА АСТРОНОМИЈА ЗА СВАКОГА, Написао МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ, ЈУГОИСТОК, ГРАФИЧКИ УМЕТНИЧКИ ЗАВОД "ПЛАНЕТА", у Београду 1943, стр. 248

Декарт су до својих научних решења дошли преко снова што потврђују речи из Књиге о Јову (33, 14 – 18). Брахмагупта је открио нулу претпостављамо медитацијом испод крошње неког дрвета.

А Псел – логички квадрат, Синесије Киринајски и Нићифор Григора – стари и нови астролаб, Антимије и Исидор – Аја Софију, Лазар Хиландарац – зупчасте механизме, Менделејејев – периодни систем елемената, Лобачевки – неееуклидску геометрију, Тесла – стотине изума и открића и велики број других научника и изумитеља из православно–византијског света, откривајући све то пропратно, узгредно, пратећи непосредно пут Господњег Знања, озарени пламеним језичцима Божјег Знања Божанске Досетке.

Када уђемо у унутарсловесни ток Божанске Досетке у њему проналазимо Господње Знање. Оно је Божански подсетник људима у виду помоћника човеку без обзира на његову припадност и обележје, безусловно, из чисте љубави Божје. Бог то дарује човеку зарад његовог спасилачког испуњења. Господ то даје, видимо, и на посредан и на непосредан начин. Централно и споредно. Неко задобије Божанску Досетку не знајући одакле она долази и куда њен глас одлази. А неко бива дариван том Божанском Досетком Господњим Знањем знајући да је у њој унутарсловесни ток Господњег Знања. Улазећи преко Божанске Досетке у само струјање Господњег Знања.

Божанска Досетка као Божански подсетник људима још се назива и непосредним озарењем које долази одједном и човека доводи до открића, изума и одређеног духовног и телесног решења. Али оно што је важно истаћи јесте да баш Божанска Досетка доводи до Господњег Знања. Она, наравно, и излази из Господњег Знања, саопштава се кроз Господње Знање, а самим тим она и уводи у Господње Знање.

Божанска Досетка – добро, има почетак у Господњем Знању, али какву разлику правимо између саопштења Божанске Досетке незнабошцима од саопштења Божанске Досетке богознанцима?

Божанска Досетка долази првопоменутима зато што је Бог Бог и незнабошцима. Дакле, и они су његова творевина. Као што је своју Науку преко апостола саопштио баш незнабошцима, тако им је давао и одређену помоћ кроз Божанску Досетку док су обитавали у тами незнања.

Божанска Досетка богознанцима долази као одређено духовно решење из ког опет долази практична примена. Богознанци Господњим Знањем знајући да Божанска Досетка долази од Господњег Знања, отварају се за њено деловање – Господњим Знањем знајући да иза тог деловања наступа решење.

Дакле, код незнабожаца Божанска Досетка долази и да они не знајући да она долази од Господњег Знања, прихватају је. Они не знајући да она долази уопште од Господа отварају се за њу. Док богознанци Господњим Знањем тачно знајући

јасно сведоче: да све оно што је истинито и племенито у њиховом раду од Господа је, а све што је погрешно све је то њихова грешна рука учинила.

Божанска Досетка послана од Господњег Знања у памет одређене личности даје му духовно решење у практичној (делатној) примени.

Ако је у питању незнабожачка личност она добија Божанску Досетку, немајући знање одакле или тачније од Кога та Божанска Досетка долази. Зато што не–зна–божац **не зна** за истинитога Бога и тиме је Божанска Досетка излив Божје љубави према своме створењу коме је потребна помоћ и одређено духовно вођење.

Будући да би без деловања Божје љубави суштински сви људи били незнабошци не треба да нас чуди што је Господ помагао и незнабошцима шаљући им сигнале Божанске Досетке. Зато хришћани према незнабошцима увек негују благонаклон и сажалив приступ. Незнабоштво је последица човековог грехопада. Зато је незнабошцима увек потребовала посебна Божја помоћ и брига. Својим Божанским Оваплоћењем Господ је уклонио незнабоштво као начело у човеку и у њему обновио поредак Господњег Знања. Код богознанаца примњен је дар Господњег Знања и они знајући Господњим Знањем знају одакле долази Божанска Досетка која са собом доноси духовно решење делатне примене. Зато стоје као опомињуће речи Господње Самарјанки: "Ви се клањате ономе што не знате; а ми се клањамо ономе што знамо; јер је спасење од Јудејаца. Али долази час, и већ је ту, када ће се истински богомољци клањати Оцу у духу и истини, јер Отац тражи да такви буду они који му се клањају. Бог је дух; и који му се клањају, у духу и истини треба да се клањају. Рече му жена: Знаш да долази Месија звани Христос; кад он дође, објавиће нам све. Рече јој Исус: Ја сам – који говорим с тобом" (Јн. 4, 26).

Дакле, одређени поступак Господњег Знања Божанском Досетком постојао је код богознаних Јевреја, али само делимично, као сенка. Пуноћа Господњег Знања долази боговаплоћењем. Тада се успоставља поредак светлости Господњег Знања и свака сенка нестаје. Потпуно се обзнањује све, па и порекло Божанске Досетке.

Дакле, Божанска Досетка долази Господњим Знањем као делујуће својство Господњег Знања.

Веселеило је типичан пример богознанца. На такво једно начело указивао је и кроз своја дела Гаврил Стефановић Венцловић (1690 – 1749):

"Како су први богознанци од Јакова деда има Богом нареченога Израилја проименовати, те се зову Израилји, тако и од Христових имена верни прозваше се Христјани."⁵

Дакле, дошавши у раван богознанства старозаветни Израил је имао и овакве изданке као што је Веселеило. Испуњен Божјим духом – разума, мудрости и

⁵ Гаврил Стефановић Венцловић: Црни биво у срцу, АСК, 2009, стр. 272

знања Веселеило је постао богознанац – богоизабрани богознанац. Као богознанац он је постао богодаровани стручњак по питању технике (вештине). Као такав он је постао нека врста праобрасца новозаветним византијским полихисторима. Он је човек који је конструисао Заветни Ковчег, Ковчег за који сам Бог каже за себе да ће се јављати између два херувима који су изображени на ковчегу (2. Мој. 25, 22). Скоро све справе које су биле неопходне за Скинију и за друге потребе конструисао је Веселеило са својим ученицима које је учио справљачкој вештини (техници). И Тесла је претпостављао да су конструктори Скиније имали и знања из електротехнике⁶. Све је то Веселеило учинио Божанском Досетком кроз Господње Знање. И то очигледно стоји у самој Мојсијевој књизи. И сам Мојсије говори о Науци која силази као киша на траву (5. Мој. 32, 2). Тај који спушта Науку Свишег је Божји Дух Свети, Дух – Мудрости, Знања и Разума. Тај исти Дух је спустио и на Веселеила моћ справљачке вештине.

Тако је Веселеило као праобразац полихисторског начина постао неки невидљиви узор онима које је посетила Божанска Досетка. Веселеило је био "напуњен Божјим духом" што јасно показује посету Божанске Досетке – Божјег подсећања људима шта треба да ураде, шта да учине да би кроз Господње Знање дошли до духовног решења делатне примене. У новозаветном добу човек који је сличан Веселеилу јесте апостол Лука – Писац, Иконограф и Лекар. Такође, један човек справљачке вештине и способности. Касније се овај образац пројектовао ка полихисторском обрасцу Велеучености – свенауке Духа Светога.

Божанска Досетка Господњег Знања буди се у човеку доводећи га до решења, открића и изума. Потпуно бесплатно – забадава сте добили, забадава и дајте (Мат. 10, 8). Божанска Досетка послана Господњим Знањем дарује човеку избавитељску формулу делатне примењивости баш зато што има сотериолошки значај, јер Божанска Досетка спасава човека из невоље практичног проблема, из невоље делатне препреке – било да је у питању теорија или пракса, било да је у питању рачун, природослов, земљопис, лекарство, вештинослов, справљачка делатност . . . Тиме у језгру сваког решења стоји Богочовечански Сотир који избавља човека из сваког проблема.

Божанска Досетка – какви примери заокупљују наше духовно усмерење? Узмимо неке:

Архимед – откриће запремине (Еурека!).

Милутин Миланковић – нешто је шкљоцнуло у глави.

Александар Флеминг – "случајно" откриће пеницилина.

Исак Њутн – не до краја потврђени пад јабуке на главу као знак гравитације.

⁶ Nikola Tesla: The Wonder World To Be Created by Electricity, MANUFACTURERS RECORD, September 9, 1915.

То су облици Божанске Досетке као неки први степени. Други облик изражавају, рецимо, Коперник и Кеплер. Коперник бележи:

"Ипак, да би се отргао утиску да су ове потешкоће само изговор за немарност, милошћу Божјом, без које не можемо ништа постићи, предузећу шире истраживање по овим питањима."⁷

Кеплер говори нешто слично Копернику: ". . . како је Бог који је Најбољи и Највећи, који је надахнуо мој ум и побудио моју велику жељу, продужио мој живот и снагу мога ума и наместио друга потребна средства . . ."⁸

Овај степенник говори о подстицању саме Божанске Досетке у човеку. Види се да је она овде један непосреднији покретач.

У византијској полихисторској науци Божанска Досетка се подразумева. То се подразумевало без изузетка. Свети Сава јасно указује на то у својој Беседи: "Јер Бог, када Га људи исповедају и моле Му се, сам уверава људе и духовно улази вером у срца оних који добро слушају науку Његову. Јер духовна наука није игра, нити речи безумља мисли људских, него је то проповедана света вера Божја на којој су основани свети чиновни у Христу Исусу Господу нашем . . ."⁹ Она је главни покретач и главни подстицај свих радњи. То није никакав инцидент, она је нешто јасно и очигледно. У овом научном обрасцу и цивилизацији и за најбезначајније – крајње уобичајене ствари подразумевало се богодано својство, помоћ Божја и Божје подсећање. Данас је то екскурс.

Код одређених учењака видели смо да Божанска Досетка више не долази само као подсећање и присећање, већ као отворено боговиђење – код Тесле виђење пламених језичака и духовног Сунца, код Менделеејева виђење Периодног Система Елемената.

Некада и сами кажемо да нам је нешто "пало на памет", да смо се Досетили, некако "ниоткуда" нам је долетело, појавило се. И то нам долази у једном, можемо чак и рећи, незнабожачком расуђивању. Унутрашња философија православног хришћанства нам говори да је то Божје подсећање човека послато од Господњег Знања. Божанска Досетка свакако има степеновања – од Еурека, Шкљоцања, Сновиђења, промисаоне случајне приметности, надахнућа и милости, па до непосредних Божанских Виђења у којима се на најконкретнији начин откривају решења.

Степеновања Божанске Досетке јесу једна лествица у начину открића и изума. Степеновања Божанске Досетке нису ништа друго до одашиљања, од стране Господњег Знања, духовних решења делатне примене.

⁷ **Nicholas Copernicus** *De Revolutionibus (On the Revolutions)*, 1543 C.E., Translation and Commentary by Edward Rosen, THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY PRESS, Baltimore and London

⁸ HARMONIES OF THE WORLD BY JOHANNES KEPLER TRANSLATED BY CHARLES GLENN WALLIS, GlobalGrey 2014, стр. 1

⁹ Жичка беседа Светог Саве: О правој вери, стр. 4

Боговиђења су такође оно што јесте сазерцатељно, али и сагледејствено, јер су и она производ Божјег делања и деловања према сазерцатељу.

Сагледавач, иако је сам пасиван, али је, ипак, Божје деловање према сагледавачу активно. И то је свепокретност Господњег Знања која покреће и виђење према сагледавачу–сазерцатељу. То је на најнепосреднији начин саопштена Божанска Досетка Господњим Знањем.

Ако сагледамо веселеиловске праоснове видимо да његова "напуњеност Божјим духом" јесте једна врста непосредног начина која своју пуноћу добија у Мојсијевом Виђењу Облика Скинине (2 Мој. 25, 40) која треба да буде изграђена од стране Веселеила и његових ученика.

Ако је Божанска Досетка дар Господњег Знања, онда унутар ње саме делује Господње Знање. Делује као Дародавац, а имали смо прилике да сагледамо речи Господње које говоре о бесплатном Дару. Дакле, Дар Господњег Знања је Божанска Досетка која посећује оне које Господње Знање хоће да посети, јер Господње Знање дише где хоће и испуњава кога оно хоће. Можемо тако да кажемо, да напоменемо, да нагласимо – хришћански Бог је Бог и хришћана и незнабожаца – он је "Господ васељене"¹⁰. Ако нас Господње Знање благодарује Божанском Досетком, оно тиме хоће да нас приближи коме? – Па, Господњем Знању! Видимо на основу показатеља из приче о Веселеилу да је управо Божанска Досетка тај производитељ изумитељства и начина да се нешто створи. Тај богонадахнути ток у човеку изазива боголики творачки дух. Човек почиње да се угледа на Творца када ствара. А свако изумитељство јесте једна врста боголике творачке делатности.

Видимо да су изумитељство и вештотворство творачке делатности кроз које се човек угледа на Творца, а како су оне спаситељне?

Сви изуми имају за циљ да олакшају живот човеку, да га избаве из канци сурове околине и до краја неодгонетнуте природе. Тим олакшавањем живота, изумитељство човека колико–толико поново враћа у рајско стање из ког је својом одлуком испао. То приближавање рајском стању кроз изумитељство и јесте једна црта спасења у самом човеку. На примеру Веселеила и Скинине видимо да је изумитељство ишло у правцу Спаситеља. Као да му је приправљало пут. У новозаветном добу оно сада долази од Спаситеља и задобија спаситељске црте.

Зато спаситељски домострој Божанске Досетке усмерава по начину саму Божанску Досетку. У старозаветности она је у пророчком ишчекивању. У новозаветности она је у апостолском испуњењу. Јер и она је у непрестаном посланству Господњег Знања = Господа Бога Спаса Исуса Христа. Самим тим и из тог разлога Божанска Досетка с времена на време посећује људски род кроз одабране појединце, који се ни по чему не разликују од других људи, осим по

¹⁰ Свети Григорије Палама: Слово у заштиту тихујућих, КУЛТУРА ПОЛИСА УДК 27 – 852. 5, стр. 634

томе да их је Бог изабрао да начине одређено велико дело. Али када се промаши смисао тог великог дела, то велико дело постаје Идол. Велико дело тек у сотериолошком смислу има ону значајну – избавитељну страну за читаво човечанство, па и читаву Твар.

Зато и византијски полихистори, имајући веселеиловски дух и дух апостола Луке, препознавали би Вечност у сваком свом стваралачком раду, јер Божанска Досетка није ништа друго до порука вечности Господњег Знања. Зато византијска наука то није занемаривала, већ је крајње непосредно наглашавала Божје знање¹¹.

У сваком свом стваралачком поступку Византинци би препознали и опазили одјек Вечности. И у најмањој справи коју би направили и у најсазерцатељнијој формули коју би докучили, они би открили траг, корак и звук Вечности.

Један од највећих византијских полихистора, Свети Отац – Григорије Палама (1296–1359), истовремено је био и један од највећих противника хеленског наслеђа. Он то наслеђе назива и још јелинском јереси¹². Зашто? Зато што је хеленизам незнабожачко наслеђе. И сам Палама тврди да незнабожачки ум не може боље знати законе космоса, кругове излазка и залазка положаја тела које се крећу¹³. Али по том питању врло строги Палама указује на то да може постојати корисности и у том незнабожачком наслеђу. Какве?

"Какви су дело и сврха истраживача уложени у творевине Божије мудрости? Није ли то проналажење истине и прослављање Творца? Сасвим је јасно. Али од обоје је отпало сазнање спољашњих философа. А има ли у њој нешто за нас корисно? Свакако. Јер и у невољама извученим из земног меса, много је делујућег и лековитог, и зналци умећа лечења сматрају довршавање тога најбољим и најкориснијим, као што се за припрему тајних отрова узимају од пробаних најслађи, способности да сакрију унешени садржај; речју, у световној је мудрости корист, и то многа, као у меду помешаним са отровом, али је много и ризика, па они који из те смесе одвајају мед, да се с њим заједо не уплету и смртоносни талог. Ако пажљиво погледаш, увидећеш, да све или већина страшних јереси оданде узимају начело, одакле произлазе и наши иконогности (зналци Божијег лика), који говоре да човек стиче Божији лик кроз знање и да се душа божански преображава кроз знање. Заиста, као што је и било казано Каину: 'Ако је праведо принео, није праведно и поделио.'/33/ А сада праведно делити може мало њих и само они који су изоштрили чувства своје душе за разликовање добра и зла. Зашто пак да се напрасно подвргавамо опасности, када је могуће не само безопасно, већ и са великом користи за душу видети мудрост Бога и његове творевине? Живот са надом у Бога, који избављеном од

¹¹ МИХАИЛ ПСЕЛЛ: Богословские сочинения, Издательство Русского Христианского гуманитарного института Журнал "Нева", "Летний сад", Санкт-Петербург 1998, стр. 99

¹² Свети Григорије Палама: Слово у заштиту тихујућих, КУЛТУРА ПОЛИСА УДК 27 – 852. 5, стр. 622

¹³ Исто. 634

узнемирености, на природан начин покреће душу на сазнавање Божијих створова, предајући се таквом сазнању и удубљујући се у њега, душа се проналази и непрекидно слави Творца, те је то проналажење води ка нечему далеко већем, зато што, по светом Исаку, она 'налази драгоцености, језиком неизрециве'/34/, те користећи се молитвом као неким кључем, захваљујући њој прониче у тајне, које 'нису виделе очи, ухо није слушало, што нису долазиле човеку на срце' (1 Кор. 2, 9), стога што је казао Павле, да се јављају достојно само посредством Духа.

Видиш ли у најкраћем, веома користан и безопасан пут, који води самим натприродним и небеским драгоценостима? У спољашњој мудрости потребно је отпочетка убити змију, тј. уништити од ње долазећу надменост, а то није лако, па како се каже 'философска високопонесеност несродна је смирењу', тако или иначе разорити је, затим је потребно одсећи и одбацити, као безусловно и крајње зло, главу и реп змији, то јест општепознато лажно мњење о уму, Богу и првим начелима и казивања о стварању; а средњи део, тј. расуђивања о природи, дужан си да уз помоћ истраживачке и сагледавајуће способности душе одвојиш од штетних умовања, као што они који припремају лекове ватром и водом чисте змијско месо, кувајући га. Уосталом, ако све учиниш и добро примениш на добро разликовани део; колико је за то труда потребно и колико разборитости! Није важно, кажем, ако се добро будеш користио добро разликованим делом спољашње мудрости, а зла неће на крају ни бити, тим више што је и по природи саздана као оруђе за добро; али ни тада не можеш да је назовеш Божијим и духовним даром у изворном смислу речи, јер опет је она природна и није послана с висине. Не ретко први у божанској мудрости мудрац Апостол Павле назива је 'плотском', говорећи: 'Погледајте ко смо ми призвани: нема много мудрих по плоти /збијености, компактности/'. Не би ли се рекло, може ли ико боље да се служи том мудрошћу од мудраца, названих код Павла спољашњим? Али не мање с тим, он их именује у односу на ту мудрост плотским мудрацима; сасвим праведно."¹⁴

Као што се од змијског отрова може справити серум који неутралише баш тај змијски отров, тако и у незнбожачком наслеђу ће се наћи оно што говори против незнабоштва као начела. А шта је то ако не Божанска Досетка која их подсећа на божански уплив који им је донело Господње Знање. И сам Палама каже да истински философ иде ка узроку¹⁵, дакле ка Извору, ка Почетку. А на тај Извор и Почетак може га само подсетити Божанска Досетка која га из Господњег Знања, Господњим Знањем, доводи до Господњег Знања.

Дакле, и у незнабожачким открићима и изумима присутно је нешто од богознајућег поступка. А то нешто може бити само Божанска Досетка

¹⁴ Исто. 637, 638

¹⁵ Исто.

подсећања која подсећа човека на његов Извор, на Чело–Вечног, на Начелника Вечности. Зато није чудно што су Византинци у свему видели тај одраз Вечности. У људским делатностима, у васионском поретку, у рукодељима телесним и у сазерцањима духа они би увек одслушали тај звук и тон Вечности.

Зато није случајна ни Божанска Досетка која нас подсећа на незнабожачке списе, јер она баш хоће да из незнабожачког начела извучемо онај лек који неутралише то само начело. А тај лек јесте Господње Знање које шаље Божанску Досетку да би Божанском Досетком привело и привукло људски род Господњем Знању.

Ова византијска полиматика, која је у себи носила веселеиловски дух и дух апостола Луке, је падом Цариграда и сама као река понорница почела да улази у понирање и одређено подземно струјање. Она више није имала јавни акт као некада, али Божанска Досетка Господњег Знања је није напуштала. Сада је требало показати довитљивост у условима ропске окупације и ускраћивања свих материјалних средстава.

Примера ради, како се развијала штампарска делатност при манастирима? Или како су српски устаници правили трешњеве топове и како су издвајали барут из измета слепога миша ускладиштеног у пећинама? Како је у турском ропству постојао доста добар број кујунџија и златара који су својом вештином справљали многе направе?¹⁶ Ово су само неки од примера довитљивости Божанском Досетком у временима мало је рећи невољним.

Византијски ток веленауке није напуштао земље православне цивилизације било у слави, било у поразу. Јер један од таквих свишенаучника опоменуо нас је: "прегаоцу Бог даје махове"¹⁷. И као што је махове дао Веселилу у пустињи, тако је те махове давао православнима у тешком ропском стању.

Дакле, Божанска Досетка је деловала како у слави тако и у поразу. Она није напуштала богоизабране богознанце. Она је од њих правила боговидце и богомољце, вешторукце и војсковође, наукословце и мудрописце, јер то је пут Господњи – да од простих (Мт. 11, 25–26) направи пророке, мудраце и књижевнике (Мт. 23, 34).

Византинци, као врло уметни, правили су механичке лавове, златне – вештачке птице које цвркућу, покретне престоле, светионике који обезбеђују Царевину и многе друге справе. То доста говори о њиховој вешторукој (техничкој) способности.

Византијска веленаука (полиматика) теоматски је указивала на крајњи смисао вешторуких творевина. Оне имају онај веселеиловски смисао и смисао

¹⁶ Патријарх Пајсије: Сабрани списи, Просвета Српска књижевна задруга Београд 1993., стр. 10, 11

¹⁷ Петар II Петровић Његош: Горски Вијенац – Луча Микрокозма, Београд 1982, стр. 54

апостола Луке, јер у неком крајњем смислу и иконописна делатност јесте техничка – вештотворачка делатност која, ипак, отвара прозор у Вечност.

Дакле, и механичко–техничка делатност има свој есхатолошки смисао, есхатолошку пуноћу. Ова делатност се бави усавршавањем као таквим и уклапа се у есхатолошки смисао Господњи: "Будите, ви, дакле, саврешни, као што је савршен Отац ваш небески" (Мт. 5, 48). То је негде и значај Божанска Досетке, да Господњим Знањем усавршава људе у Господњем Знању.

Божанска Досетка има довољан, средњи и пуни разлог. Довољан разлог Божанске Досетке јесте онај који је посећивао незнабошце. Средњи разлог је обитавао у сенци богознанства старозаветног профетизма. Пуни разлог јесте испуњење Божанске Досетке у Господњем Знању оваполоћењем кроз апостолско предање. Господње Знање је од простих рибара направило богонаучене следбенике¹⁸.

Можемо слободно закључити да Божанска Досетка је кључни чинилац сваког открића и изумитељства, вешторуког стварања и високог сазерцавања. Стајање у истини јесте стајање у Господњем Знању од кога произилази Божанска Досетка, а она посећује сваког ствараоца својим озарењем и пада на памет свакоме ономе кога Господње Знање хоће да посети.

Мандић Давор

¹⁸ Димитрије Богдановић: Старе српске биографије, Просвета, Београд, 1968., стр. 252

ЛИТЕРАТУРА:

1. Библија или Свето Писмо Старога и Новога Завета у преводу Ђуре Даничића и Вука Стефановића Караџића, "ГЛАС МИРА".
2. Никола Тесла: Моји изуми, ГРАМАТИК, 2003.
3. КРОЗ ВАСИОНУ И ВЕКОВЕ ЈЕДНА АСТРОНОМИЈА ЗА СВАКОГА, Написао МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ, ЈУГОИСТОК, ГРАФИЧКИ УМЕТНИЧКИ ЗАВОД "ПЛАНЕТА", у Београду 1943.
4. Гаврил Стефановић Венцловић: Црни биво у срцу, АСК, 2009.
5. Nikola Tesla: The Wonder World To Be Created by Electricity, MANUFACTURERS RECORD, September 9, 1915.
6. **Nicholas Copernicus** *De Revolutionibus (On the Revolutions), 1543 C.E.*, Translation and Commentary by Edward Rosen, THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY PRESS, Baltimore and London
7. HARMONIES OF THE WORLD BY JOHANNES KEPLER TRANSLATED BY CHARLES GLENN WALLIS, GlobalGrey 2014
8. Жичка беседа Светога Саве: О правој вери
9. Свети Григорије Палама: Слово у заштиту тихујућих, КУЛТУРА ПОЛИСА УДК 27 – 852. 5
10. МИХАИЛ ПСЕЛЛ: Богословские сочинения, Издательство Русского Христианского гуманитарного института Журнал "Нева", "Летний сад", Санкт-Петербург 1998
11. Патријарх Пајсије: Сабрани списи, Просвета Српска књижевна задруга Београд 1993.
12. Петар II Петровић Његош: Горски Вијенац – Луча Микрокозма, Београд 1982
13. Димитрије Богдановић: Старе српске биографије, Просвета, Београд, 1968.

